
Metodologie bakalářské a diplomové práce

BAKALÁŘSKÉ A DIPLOMOVÉ PRÁCE NA UK FTVS – KROK ZA KROKEM

Cílem závěrečné práce je prokázat schopnost písemně formulovat výsledky samostatné odborné, resp. vědecké práce, prováděné pod dohledem vedoucího práce. Její obsah má odpovídat nárokům kladeným na odborný, resp. vědecký text.

Následující informace obsahují požadavky, podmínky a obecná doporučení pro napsání závěrečných (**bakalářských a diplomových**) prací především z hlediska současných právních a organizačních předpisů (zejména pak *Opatření rektora Univerzity Karlovy č. 06/2010 (Zpřístupnění elektronické databáze závěrečných prací)* a *Opatření děkana UK FTVS č. 3/2013 (Pravidla pro evidenci, odevzdávání a zveřejňování závěrečných prací)*).

- 1 Volba a zadání tématu závěrečné práce
- 2 Vypracování projektu závěrečné práce
- 3 Vyjádření etické komise UK FTVS (pro výzkum zahrnující lidské účastníky, zvířata, nebo identifikovatelný biologický materiál či data)
- 4 Průběžné konzultace s vedoucím práce
- 5 Struktura závěrečné práce
- 6 Formální náležitosti závěrečné práce
- 7 Odevzdání závěrečné práce a přihlášení k obhajobě
- 8 Posudek a obhajoba závěrečné práce
- 9 Rozdíly mezi bakalářskou a diplomovou prací

Návod, jak ukládat sobory, naleznete [zde](#).

Žádost o obhajobu disertační práce je k dispozici [zde](#).

Licenční smlouva ke stažení [zde](#).

1. Volba a zadání tématu závěrečné práce

Při výběru tématu závěrečné práce má student dvě možnosti:

1. vybere si z **nabídky témat vypsanych jednotlivými pracovišti fakulty** (katedrami, laboratořemi), resp. konkrétními vyučujícími. Nabídku nalezne ve Studijním informačním systému (SIS) pod ikonou *Témata prací (Výběr práce)*, popř. na webových stránkách jednotlivých pracovišť. Na vybranou práci se v SISu přihlásí a do **10 dnů** kontaktuje vyučujícího, který by měl závěrečnou práci na jím vybrané téma vést. Ten mu po vzájemné dohodě práci závazně přidělí (zadá), nebo nepřidělí. Pokud student vyučujícího nekontaktuje do 10 dnů od přihlášení, může být práce přidělena někomu jinému bez předchozího upozornění. (Pozn.: V případě, že se studentovi nejde k práci přihlásit, zkontaktuje přímo daného vyučujícího, který ho k ní přihlásí, resp. mu ji přidělí).
2. navrhne **vlastní téma**, které je povinen s vybraným vyučujícím konzultovat. Pokud vyučující s návrhem souhlasí, přičemž téma práce by mělo spadat do jeho odborného, resp. výzkumného zaměření, práci v SISu vypíše a studentovi ji přidělí (zadá).

Přidělení práce studentovi je závazné a může být zrušeno jen studijním oddělením na základě žádosti potvrzené vedoucím pracoviště, na kterém práce byla vypsána. Zadání závěrečné práce musí proběhnout minimálně 6 měsíců před termínem pro odevzdání závěrečných prací daným harmonogramem akademického školního roku. (Rozhodná lhůta se počítá od data, které se zobrazí v detailu práce v poli "Zadáno" - [viz. obrázek](#) do data určeného harmonogramem pro odevzdání závěrečných prací.)

Odevzdání závěrečné práce výlučně v cizím jazyce lze připustit pouze za podmínky, že bude mezi studentem a vedoucím práce uzavřena dohoda, že závěrečná práce bude zpracována a obhájena v cizím jazyce.

Po přidělení práce je již zaktivněno přidávání souborů v SISu (vlastního řešení práce, abstraktů, příloh).

Student píše závěrečnou práci zpravidla v rámci své specializace, resp. svého studijního oboru. Její téma si volí podle svých specifických zájmů, předchozích zkušeností či praxe, popř. podle zájmu pracoviště, s nímž spolupracuje nebo v němž bude po absoloriu pracovat. V ideálním případě se svým tématem může připojit ke grantovému vědecko-

výzkumnému projektu daného pracoviště. Práci lze vypracovat i pod vedením externího spolupracovníka jednotlivých pracovišť UK FTVS, ale pouze se souhlasem vedoucího pracoviště.

Téma závěrečné práce si student zadává u **vedoucího závěrečné práce** podle typu studijního programu: u bakalářských prací **ve 2. úseku Bc. studia**, u diplomových prací v **1. úseku nMgr. studia**. Vedoucí práce zapíše studentovi splněnou studijní povinnost do SISu a do indexu pod názvem *Zadání bakalářské, resp. diplomové práce* (hodnoceno 3 kredity) nejpozději do konce 2. (u bakalářských prací), resp. 1. úseku (u diplomových prací) studia.

Vedoucí práce rovněž zapisuje do SISu a indexu studijní povinnost pod názvem *Kolokvium k bakalářské, resp. diplomové práci* (hodnoceno 3 kredity), a to ve **3.** (u bakalářských prací), resp. **2. úseku** (u diplomových prací) studia.

2. Vypracování projektu závěrečné práce

Po volbě a zadání tématu závěrečné práce je student povinen vypracovat **písemný projekt** k její realizaci a předložit ho vedoucímu práce. O jeho obsahové struktuře a formálních náležitostech jsou studenti seznámeni v rámci předmětu *Metodologie bakalářské, resp. diplomové práce* v zimním semestru 2. úseku Bc. studia, resp. v zimním semestru 1. úseku nMgr. studia. Měl by obsahovat především tyto náležitosti: cíl práce, jeho zdůvodnění, pracovní hypotézy, metody a techniky, které budou v práci použity, osnovu práce, časový harmonogram prací, základní studijní literaturu.

3. Vyjádření etické komise

U prací, které obsahují výzkum zahrnující lidské účastníky, zvířata, nebo identifikovatelný biologický materiál či data, je student **před realizací** vlastního projektu povinen **písemně požádat o souhlas etickou komisí**. V případě výzkumu, který zahrnuje lidské účastníky, je třeba dodat Etické komisi UK FTVS: vyplněnou *Žádost o vyjádření Etické komise UK FTVS* spolu s *Informovaným souhlasem*, který si připraví každý student sám, a to e-mailem na etikakomise@ftvs.cuni.cz. Bližší informace jsou k dispozici [zde](#).

4. Průběžné konzultace s vedoucím práce

Student je povinen v průběhu zpracování závěrečné práce **pravidelně konzultovat** s vedoucím práce její obsah a formu. Má právo diskutovat problematiku s kterýmkoliv členem pracoviště, kde práce vzniká, s kterýmkoliv jiným pracovištěm UK FTVS a v nezbytných případech i s jakoukoliv externí institucí.

5. Struktura závěrečné práce

Závěrečná práce může a) být založena na orientačních, dílčích či ucelených výzkumech a na různých výzkumných šetřeních (**empiricko-teoretická práce**) nebo může b) uceleně zpracovat, utřídit a kriticky analyzovat přehled poznatků o závažném a aktuálním odborném problému (má tedy kompilační nebo deskriptivně-analytický charakter) (**teoretická práce**).

5.1 Struktura empiricko-teoretické práce

Abstrakt

Abstrakt (strukturovaný abstrakt) je stručná charakteristika práce, z níž vyplývá cíl a smysl práce, způsob řešení problému a nejzávažnější výsledky. Jeho součástí jsou tzv. **klíčová slova**, které jakožto nejdůležitější termíny z řešené problematiky výstižně charakterizují základní tematiku práce a slouží pro katalogizaci (pomocí těchto slov pak uživatelé text vyhledávají). Mezi klíčovými slovy by se neměla nacházet ta, která jsou součástí názvu závěrečné práce. Abstrakt je řazen na začátku práce za povinnými vstupními stránkami v češtině a v angličtině.

Obsah

Obsah je strukturován v souladu s členěním vlastního textu práce. Názvy jednotlivých kapitol musejí být v textu i obsahu shodné. Každá položka obsahu by se měla vejít na jeden řádek. Pro vytváření obsahu se doporučuje automatické generování s využitím aplikace předdefinovaných stylů nadpisů.

Seznam použitých symbolů a zkratk

Pokud jsou v práci užívány zvláštní symboly a zkratky, měly by být uvedeny a objasněny. Pokud se v práci vyskytují pouze zkratky obecně známé, není nutné je vysvětlovat.

Závěrečná práce empiricko-teoretického charakteru je dále členěna do následujících kapitol, které na sebe vzájemně navazují a tvoří ucelený, kompaktní celek.

a. Úvod

Úvod by měl obsahovat zdůvodnění výběru a aktuálnosti tématu a nastínění problému, který student bude řešit (popř. jak téma zapadá do výzkumné práce pracoviště), současný stav řešení problematiky, stanovení cíle a pracovních hypotéz, očekávaný přínos práce. V úvodu se necitují a nerozebírají díla jiných autorů.

Úvod by měl mít rozsah cca 1–1,5 strany.

b. Teoretická východiska práce

Tato část závěrečné práce představuje podrobnou zprávu o tom, co je v domácí i zahraniční literatuře o zvolené problematice až do současnosti publikováno. Student prokazuje schopnost vyhledat, prostudovat, tématicky utřídit a analyzovat odbornou literaturu z dané oblasti. Nezbytnou součástí jsou citace literatury (blíže viz kapitola 6.3).

Celkový rozsah teoretické části práce se pohybuje kolem 15–20 stran.

c. Cíle a úkoly práce, hypotézy

Student přesně, stručně a srozumitelně definuje cíl práce. Formuluje úkoly práce krok po kroku. Zdůvodní a stanoví pracovní hypotézy, popř. formuluje výzkumnou otázku.

Celkový rozsah této části práce představuje cca 1–1,5 strany.

d. Metodika práce

Student zde popisuje celkový metodologický přístup a uvádí konkrétní metody a postupy, jichž použil a na jejichž základě došel k uvedeným výsledkům a závěrům. Metody musejí být jasně popsány, aby podle nich bylo možno případně dosažené výsledky ověřit. Mezi použitými postupy by měly být i vhodné statistické metody.

Student by se v této části práce měl zmínit o případné existenci informovaného souhlasu a schválení projektu práce etickou komisí UK FTVS.

Metodika se člení obvykle na následující podkapitoly:

- **popis sledovaného/výzkumného souboru**
- **použité metody**
- **sběr dat** – časový rozvrh, vedení a podmínky sběru dat
- **analýza dat** – statistické zpracování dat

Podle zaměření závěrečné práce se rozsah metodické části může pohybovat v rozmezí cca 3–8 stran.

e. Výsledky

V této stěžejní části práce student názorně, stručně, přehledně a přesvědčivě prezentuje výsledky jak prostřednictvím prostého textu, tak tabelárně či graficky. Získané výsledky by měly být náležitě zhodnoceny (zvláště statisticky) a přiměřeně objektivně interpretovány ve srovnání se současným stavem poznání v oblasti dané problematiky podle literárních pramenů (zejména při sloučení této kapitoly s Diskusí).

Rozsah této části představuje cca 15–20 stran, v závislosti na použitých metodách a charakteru práce.

f. Diskuse

Dosažené výsledky jsou zde konfrontovány se současným stavem řešené problematiky, jak je uveden v teoretické části práce. Měla by se zde vyskytnout informace, zda stanovené hypotézy práce byly potvrzeny, či zamítnuty a z jakého důvodu. Tato část práce může být spojena s Výsledky.

Rozsahově tato část práce odpovídá cca 3–6 stranám.

g. Závěry

Je to stručný souhrn dosažených výsledků, závěrů a poznatků v porovnání se stanoveným cílem a hypotézami. Ze závěru má být jasné, jakou problematikou se student zabýval a zejména k jakým závěrům dospěl. Autor by měl na základě zjištěných výsledků naznačit další problémy, kterým by bylo účelné věnovat pozornost, nastínit doporučení a návrhy, jejichž realizace by v praxi a popř. i v teorii (tj. dalším výzkumu) pomohla vyřešit zkoumaný problém. Stejně jako v Úvodu se neuvádějí citace jiných autorů.

Doporučená délka je cca 1–2 strany.

Seznam literatury (Referenční seznam)

Obsahuje veškerou literaturu, prameny a zdroje, které byly použity během práce a jsou zmíněny v textu. V seznamu literatury lze výjimečně uvést i publikaci, se kterou student pracoval, ale na niž v textu neodkazuje (např. literatura metodologického charakteru). Seznam literatury se řadí abecedně podle iniciály příjmení (prvního) autora díla, u děl téhož autora chronologicky. Internetové zdroje by se neměly uvádět zvlášť, nýbrž společně s tištěnými zdroji.

V seznamu literatury je student povinen používat bibliografickou citaci podle normy ISO 690 (blíže viz kapitola 6.3).

Přílohy

Tato část závěrečné práce obsahuje veškeré materiály (fotografie, grafy, tabulky, dotazníkové formuláře apod.) nezbytné pro pochopení a ilustraci textu, pokud je nelze umístit přímo do něj. U převzatých materiálů je nezbytné uvést zdroj formou bibliografické citace. Doporučuje se nejdříve uvést seznam příloh, pak samotné přílohy. Každá příloha má své číslo a výstižný název (např. Příloha č. 1: Nabídka zájmových kroužků organizovaných ze strany základních škol) a v textu práce musí být na ni náležitě odkázáno. Strany příloh se buď nečíslují vůbec, nebo se číslují jinak než vlastní text práce (např. římskými číslicemi).

První přílohu tvoří případný originál potvrzeného formuláře Etickou komisí UK FTVS (do druhého výtisku závěrečné práce student vkládá kopii) a vzor informovaného souhlasu účastníků výzkumu (tzn. bez vyplněných údajů). Vyplněný informovaný souhlas s příslušnými podpisy (za každou vyšetřovanou osobu) musí student osobně dodat referentce Etické komise UK FTVS pí Kopřivové.

5.2 Struktura teoretické práce

Abstrakt

Abstrakt (strukturovaný abstrakt) je stručná charakteristika práce, z níž vyplývá cíl a smysl práce, způsob řešení problému a nejzávažnější výsledky. Jeho součástí jsou tzv. **klíčová slova**, které jakožto nejdůležitější termíny z řešené problematiky výstižně charakterizují základní tematiku práce a slouží pro katalogizaci (pomocí těchto slov pak uživatelé text vyhledávají). Mezi klíčovými slovy by se neměla nacházet ta, která jsou součástí názvu závěrečné práce. Abstrakt je řazen na začátku práce za povinnými vstupními stránkami v češtině a v angličtině.

Obsah

Obsah je strukturován v souladu s členěním vlastního textu práce. Názvy jednotlivých kapitol musejí být v textu i obsahu shodné. Každá položka obsahu by se měla vejít na jeden řádek. Pro vytváření obsahu se doporučuje automatické generování s využitím aplikace předdefinovaných stylů nadpisů.

Seznam použitých symbolů a zkratek

Pokud jsou v práci užívány zvláštní symboly a zkratky, měly by být uvedeny a objasněny. Pokud se v práci vyskytují pouze zkratky obecně známé, není nutné je vysvětlovat.

Závěrečná práce teoretického charakteru je dále členěna obvykle do následujících kapitol, které na sebe vzájemně navazují a tvoří ucelený, kompaktní celek.

a. Úvod

Úvod by měl obsahovat zdůvodnění výběru a aktuálnosti tématu a nastínění problému, který student bude řešit (popř. jak téma zapadá do výzkumné práce pracoviště), současný stav řešení problematiky, stanovení cíle a očekávaný přínos práce. V úvodu se necitují a nerozebírají díla jiných autorů.

Úvod by měl mít rozsah cca 1–1,5 strany.

b. Současný stav bádání

Tato část závěrečné práce představuje podrobnou zprávu o tom, co je v domácí i zahraniční literatuře o zvolené problematice až do současnosti publikováno. Student prokazuje schopnost vyhledat, prostudovat, tématicky utřídit a analyzovat odbornou literaturu, periodika, popř. dobové dokumenty z dané oblasti. Nezbytnou součástí jsou citace literatury (blíže viz kapitola 6.3).

Celkový rozsah této části práce se pohybuje kolem 5–10 stran.

c. Cíle, úkoly a metodika práce

Student přesně, stručně a srozumitelně definuje cíl práce. Formuluje úkoly práce krok po kroku. Popisuje zde celkový metodologický přístup a uvádí konkrétní metody, jichž použil a na jejichž základě došel k uvedeným závěrům.

Podle zaměření závěrečné práce se rozsah této části může pohybovat v rozmezí cca 3–5 stran.

d. Deskriptivně-analytická část práce

Představuje stěžejní část závěrečné práce. Může např. obsahovat popis a rozbor vývoje historických skutečností, filosofických, sociologických, pedagogických a jiných problémů. Její konkrétnější vymezení samozřejmě závisí na tématu práce a vědecké disciplíně, do které směřuje.

Celkový rozsah této části práce činí cca 30–50 stran.

e. Závěr

Je to stručný souhrn dosažených výsledků, závěrů a poznatků v porovnání se stanoveným cílem. Ze závěru má být jasné, jakou problematikou se student zabýval a zejména k jakým závěrům dospěl. Na základě zjištěných výsledků by měl naznačit směry, jimiž by se mohlo další bádání v tématické oblasti, kterou autor zpracoval, ubírat. Stejně jako v Úvodu se neuvádějí citace jiných autorů.

Doporučená délka je cca 2–4 strany.

Seznam literatury (Referenční seznam)

Obsahuje veškerou literaturu, prameny a zdroje, které byly použity během práce a jsou zmíněny v textu. V seznamu literatury lze výjimečně uvést i publikaci, se kterou student pracoval, ale na niž v textu neodkazuje (např. literatura metodologického charakteru). Seznam literatury se řadí abecedně podle iniciály příjmení (prvního) autora díla, u děl téhož autora chronologicky. Internetové zdroje by se neměly uvádět zvlášť, nýbrž společně s tištěnými zdroji. V pracích historického charakteru se zpravidla používá jiného členění seznamu pramenů a literatury.

V seznamu literatury je student povinen používat bibliografickou citaci podle normy ISO 690 (blíže viz kapitola 6.3).

Přílohy

Tato část závěrečné práce obsahuje veškeré materiály (fotografie, kopie dobových dokumentů, grafy, tabulky apod.) nezbytné pro pochopení a ilustraci textu, pokud je nelze umístit přímo do něj. U převzatých materiálů je nezbytné uvést zdroj formou bibliografické citace. Doporučuje se nejdříve uvést seznam příloh, pak samotné přílohy. Každá příloha má své číslo a výstižný název (např. Příloha č. 1: Stanovy Tělocvičné jednoty pražské) a v textu práce musí být na ni náležitě odkázáno. Strany příloh se buď nečíslojí vůbec, nebo se číslojí jinak než vlastní text práce (např. římskými číslicemi).

6. Formální náležitosti závěrečné práce

Práce musí být sepsána prostřednictvím **textového editoru** (nejčastěji Microsoft Word), resp. jiného programu orientovaného na tvorbu textových a kombinovaných dokumentů, popř. s využitím příslušných dalších programů orientovaných na práci s daty číselné či grafické povahy. Musí být vtištěna na bílém papíře formátu A4 (210 x 297 mm), vždy po jedné straně papíru.

Závěrečná práce je nejčastěji zpracována v jazyce akreditace příslušného studijního oboru, v jiném jazyce pouze se souhlasem vedoucího práce.

V celém textu práce musí být dodržena **jednotná grafická úprava**. Doporučuje se nepřehánět užívání tučného písma, kurzivy, podtržení, různých druhů a velikostí písma apod. Podtrhávání pokud možno nepoužíváme vůbec. Nejde o pestrost textu vědecké práce, nýbrž o jeho formálnost a jednotnost.

Student je plně odpovědný za jazykovou a formální úroveň své práce, která je jedním z dílčích kritérií jejího celkového hodnocení. Styl musí být odborný, věcný, stručný a používající přesně definované pojmy (především u prací empiricko-teoretických).

6.1 Titulní list a první stránky práce

Zde je k dispozici vzor titulního vazebního listu, titulního listu uvnitř práce a prvních stránek, které jsou povinnou součástí závěrečné práce. Nesmí se používat logo FTVS ani UK!

Závěrečná práce musí obsahovat závazné prohlášení o těchto skutečnostech:

- a) student vypracoval práci samostatně
- b) všechny použité materiály a literatura byly řádně citovány
- c) práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu

6.2 Způsob psaní textu

Písmo: Times New Roman, velikost 12 bodů (v poznámkách pod čarou 10 bodů)

Řádkování: 1,5 (v poznámkách pod čarou 1,0)

Zarovnání textu: do bloku (oboustranné zarovnání)

Okraje: vlevo 3,5 cm (resp. vlevo 2,5 cm, u hřbetu 1 cm), vpravo 2,5 cm, nahoře 2,5 cm, dole 2,5 cm

Mezery mezi odstavci: 6 bodů

Členění textu: Užívá se maximálně čtyři úrovně titulků, resp. číslovaných kapitol (desetinné číselné třídění) – jednotlivé hlady se odlišují tučně, kurzívou nebo velikostí písma (např. *první úroveň tučnými hůlkovými písmeny velikosti 16, druhá úroveň malými tučnými písmeny velikosti 14, třetí úroveň tučnými malými písmeny velikosti 12, čtvrtá úroveň malými písmeny velikosti 12*). Na konci číselného výrazu (tj. po poslední číslici) se tečka nedělá (např. 1.1.3), mezi číslem a začátkem názvu kapitoly jsou dvě pevné mezery. Tečka se nedělá ani za názvy kapitol. Číslování kapitol začíná Úvodem a končí Závěry. Seznam použité literatury (Referenční seznam) a Přílohy se již jako kapitoly nečíslují. Každá hlavní kapitola začíná na nové stránce. Podkapitoly se oddělují větší mezerou.

Číslování stran: Čísloují se všechny platné strany počínaje první fyzickou stranou práce, přičemž na některých stranách se číslo strany nezobrazuje (např. prázdné strany, titulní strana, poděkování, prohlášení, strany se zvláštní grafickou úpravou; první číslovanou stranou je tedy většinou ta, kde se nachází *Obsah*). Pro číslování se používají arabské číslice, které jsou umístěny na straně dole zpravidla uprostřed. Pro nastavení formátu číslování je nutno do textu vložit „nový oddíl“ textu.

Tabulky: Každá tabulka musí mít své *číslo* a stručný a výstižný *název* (např. Tabulka č. 1: Změny tělesné hmotnosti sportujících chlapců během jednoho roku), popř. legendu (umístěnou pod tabulkou a psanou velikostí písma menší, než je základní text práce). Název se umísťuje nad tabulku a nedělá se za ním tečka. Hlavička (název sloupců) v tabulce se píše s velkým počátečním písmenem. Písmo použité v tabulce má být stejného typu, jako je základní text, a zmenšeno o jeden až dva body. Text v levém sloupci tabulky se obvykle zarovnává vlevo, v ostatních sloupcích doprostřed. Pokud jsou v ostatních sloupcích čísla, zarovnávají se stejnými desetinnými řády pod sebe, obsahují-li tyto sloupce nesouměřitelné číselné údaje (např. v různých jednotkách), desetinné řády se zarovnávat nemusejí. Čára kolem celé tabulky a vodorovná linka pod hlavičkou mohou být tlustší než ostatní čáry v tabulce. Je-li v práci více tabulek, čísloují se průběžně. V textu musí být na ně náležitý odkaz.

Obrázky: Každý obrázek (graf, schéma, fotografie) musí mít své číslo a stručný a výstižný *název*, popř. legendu. Název se umísťuje většinou pod obrázek a nedělá se za ním tečka. Je-li v práci více obrázků, čísloují se průběžně. V textu musí být na ně náležitý odkaz.

Poznámky pod čarou: Slouží k umístění *doplňujících informací*, které nepatří přímo do hlavního textu, protože by narušovaly jeho logický průběh, nebo jsou zde uváděny *bibliografické údaje* (zejména v pracích historických – blíže viz kapitola 6.3). Poznámky se čísloují arabskými číslicemi v horním indexu průběžně v celé práci. Uvádějí se na té straně, kde se nachází text, k němuž se vztahují. Text poznámky pod čarou končí tečkou.

Zkratky v textu: Použijí-li se v textu zkratky, musejí být vysvětleny vždy u prvního výskytu zkratky (v závorce, popř. v poznámce pod čarou, jde-li o složitější vysvětlení). Současně může být připojen za obsahem seznam zkratk.

6.3 Citace

Bakalářské a diplomové práce jakožto práce vědecké mají obsahovat zjištění či tvrzení, jež jsou podložena buď vlastním výzkumem, nebo citacemi relevantních autorů. Nelze v nich používat jako spolehlivý pramen vlastní vzpomínky nebo odkudsi slyšené výpovědi. Poznámky z přednášek lze využít jen v případě souhlasu autora s jejich zveřejněním (v citaci je pak třeba uvést jméno autora, název přednášky, místo a čas konání).

Správné citování a uvádění veškerých použitých zdrojů včetně údajů o informacích převzatých z jakýchkoliv zdrojů je nejen předpokladem pro dodržování autorského zákona, ale též jedním ze základních pravidel etiky vědecké práce. Při zpracování závěrečné práce je tedy student povinen veškeré zdroje uvádět a veškeré citace a parafráze označovat. Musí se přitom řídit normami **ČSN ISO 690** a **ČSN ISO 690-2**. Použití i kratších částí odborných a dalších prací jiných autorů bez jejich citování a také použití pramenného materiálu či empirických dat bez uvedení pramene je podvodem, kterým si student přisvojuje výsledky práce jiných lidí. Výsledky takové činnosti se hodnotí jako *plagiát*.

Bibliografická citace je souhrn údajů o citované publikaci nebo její části, umožňující její identifikaci. **Odkazem na citaci** se rozumí odvolání v textu na citaci uvedenou na jiném místě (v seznamu literatury na konci práce, popř. v poznámkách pod čarou).

Podrobnější informace o citacích jsou k dispozici [zde](#).

6.3.1 Bibliografické citace

Bibliografická citace je souhrn údajů o citované publikaci nebo její části a jejich soupis je uložen v kapitole Seznam literatury. Údaje, které tvoří bibliografickou citaci, umožňují identifikaci dané knihy nebo její části. Niže jsou uvedeny příklady citací nejběžnějších druhů děl podle platné normy. Citování jiných zdrojů vysvětlí studentovi vedoucí práce, popř. jej odkáže na danou normu. **a) monografická publikace**

VELENSKÝ, M. *Pojetí basketbalového učiva pro děti a mládež*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1480-9.

b) Článek v časopise

BLAHUŠ, P. Statistická významnost proti vědecké průkaznosti výsledků výzkumu. *Česká kinantropologie*, 2000, roč. 4, č. 2, s. 53-71.

c) příspěvek ve sborníku

HELLER, J., aj. Morfofunkční charakteristika a zdravotní rizika mentálně postižených 13-letých chlapců. In PAVLŮ, D. (ed.). *Kvalita života zdravotně postižených a starších občanů. Sborník příspěvků z pracovní konference s mezinárodní účastí konané 9.-11. listopadu 1995 na FTVS UK*. Ed. D. Pavlů. Praha: FTVS UK, 1996, s. 118-129.

d) diplomové a jiné závěrečné práce

JAKUBEC, R. *Pohled do budoucnosti tělesné výchovy jako předmětu vyučovaného na zvláštních školách a odborných učilištích*. Praha, 2005. 54 s. Diplomová práce na UK FTVS. Vedoucí diplomové práce Pavel Tilinger.

e) elektronické zdroje

BOHÁČKOVÁ, L. *Posilování a těhotenství – část II*. [online]. c1999, [cit. 2002-09-07]. Dostupné z: http://www.fitnet.cz/posil/cl_tehot2.html.

MOOS, P. Je IQ pouhou akademickou iluzí? *Psychologie dnes* [online]. 2000, č. 10 [cit. 2003-09-05]. Dostupné z: <http://www.studovna.cz/scripts>.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. c2004, poslední revize 27.2.2006 [cit. 2006-02-28]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/Files/HTML/Skolskyzakon_561_2004Sb.htm.

6.3.2 Odkazy na citace

Odkaz je stručná forma citace, která je a) vsunutá do pokračujícího textu, b) připojená jako poznámka pod čarou na stránce dole (zejména u historicky zaměřených prací), c) uvedená na konci kapitoly nebo textu. Zvolený způsob odkazu na citace musí být v celé práci jednotný.

Odkaz na citace může mít různé formy, nejčastěji se používá tzv. **jmenný odkaz**, tj. označení citace v textu příjmením autora/autorů a rokem vydání díla, popř. číslem strany v kulatých závorkách (*např. jak uvádí Novák (1999, s. 65).... a jak tento problém řeší trenéři (Dobrý, 1985)*).

Problém dvou nebo více citací v jednom roce stejného autora se řeší tak, že v seznamu použité literatury se obě knihy odliší např. písmenem za rokem vydání (2000a, 2000b). Toto odlišení se pak musí objevit i v odkazech na takto odlišené bibliografické citace (Rychtecký, 2000a), (Rychtecký, 2000b).

Je důležité vědět, že s literaturou jiných autorů je třeba pracovat, nikoli jen doslova opisovat text (tzv. *přímé citace*) bez vlastního příspěvku studenta. Práce s literaturou znamená především vystižení důležitých myšlenek jiných autorů, jež jsou interpretovány a dále rozváděny (tzv. *nepřímé citace*). Je nepřipustné, aby přímé citace tvořily větší část obsahu strany. Přímé citace se používají nejčastěji u definic, u výroků, které považuje student za velmi významné nebo nějakým způsobem „extrémní“. V tom případě se doslova opsaná část textu (nesmí být příliš dlouhá) dává do uvozovek, do kurzívy a v odkazu na citaci je student povinen uvést kromě příjmení autora, roku vydání publikace i číslo strany, ze které text opsal.

V **pracích historického charakteru** je často odkazováno na archivní dokumenty, jejichž citace se neřídí normou, ale ustálenými zvyklostmi.

7. Odevzdání závěrečné práce a přihlášení k obhajobě

Závěrečnou práci je student povinen odevzdat v elektronické podobě prostřednictvím SISu a v tištěné podobě na pracoviště (katedru, popř. laboratoř), které práci vypsalo, v termínu vyhlášeném v harmonogramu akademického roku. Termín pro odevzdání elektronické a tištěné podoby práce je shodný. Student odevzdá **jeden tištěný exemplář svázaný v pevné vazbě** (termovazba či kroužková vazba nejsou dovoleny – vazba práce totiž musí zaručit, že k ní nebudou dodatečně přidávány ani z ní nebudou vyjímány listy). Práce je považována za odevzdanou až po odevzdání obou forem (elektronické i tištěné). Po uplynutí data určeného harmonogramem akademického roku k odevzdání závěrečné práce již nebude možné práci odevzdat!

Před odevzdáním práce si student zkontroluje, zda je jeho téma správně zapsané v SISu a jsou vyplněny všechny potřebné údaje (tj. především *název, anglický název, akademický rok vypsání, jazyk práce, typ práce, ústav, vedoucí práce, obor*). **Po odevzdání práce již jakákoli editace není možná!** Po nebo i před odevzdáním práce v elektronické i tištěné podobě se student přihlásí prostřednictvím SISu k obhajobě a ke státní závěrečné zkoušce - **Přihlašování k SZK - metodický pokyn** - (pouze v termínu určeném harmonogramem akademického roku a ten je stejný jako termín

pro odevzdání závěrečné práce). Studijní oddělení provede kontrolu splnění studijních povinností, bez které se obhajoba nemůže uskutečnit.

Student je povinen při odevzdání práce vložit do systému následující soubory (pro bakalářské i diplomové práce): řešení práce, abstrakt v českém jazyce a abstrakt v anglickém jazyce.

8. Posudek a obhajoba závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce a oponent vypracují její hodnocení, jehož součástí je doporučení (nedoporučení) posuzované práce k obhajobě, a vloží je do SISu. Oponenta závěrečné práce navrhuje podle charakteru tématu její vedoucí.

Student má právo **minimálně tři dny** před termínem obhajoby se v SISu se zněním posudků vedoucího a oponenta práce seznámit (posudky budou připojeny k ostatním souborům), aby se mohl připravit na připomínky a otázky z nich vyplývající. I když jsou oba posudky na práci kladné, nezaručuje tento výsledek automaticky úspěšné obhájení práce při ústní obhajobě. Student se musí obhajoby zúčastnit i přes negativní posudky a má možnost práci obhájit.

Obhajoba závěrečné práce včetně formy její prezentace probíhá podle pokynů vedoucího práce a pracoviště, na němž vznikla, před komisí, která má alespoň tři členy. Je přístupná veřejnosti vyjma závěrečného jednání komise k hodnocení práce. Úspěšné obhájení práce je podmínkou ke konání státní závěrečné zkoušky a je součástí jejího celkového hodnocení. Ve lhůtě max.15 dnů po obhajobě může student do SISu vložit *errata* - seznam oprav případných překlepů a pravopisných chyb (nekládají se celé texty pouze výčet chyb a oprav). Zájem o uložení errat student nahlásí na katedře, která po jejich uložení provede finalizaci práce.

V případě, že se student nedostaví k obhajobě a obhajoba neproběhne, nemůže být klasifikován, nemá však právo na náhradní termín. Na obhajobu se v takovém případě může znovu přihlásit v další období určeném harmonogramem akademického roku pro obhajoby, ale bez možnosti jakkoliv měnit v SISu již odevzdanou práci.

9. Neobhájení závěrečné práce

Při neúspěšné obhajobě student může postupovat následujícím způsobem:

a) student si ponechá stejné téma

Vedoucí práce znovu vypíše práci do SISu a studentovi přidělí. Mezi přidělením závěrečné práce a jejím odevzdáním (dané harmonogramem akademického roku) musí uběhnout nejméně 2 měsíce.

b) student si zvolí jiné téma

Vedoucí práce vypíše nové téma práce do SISu a studentovi přidělí. Mezi přidělením závěrečné práce a jejím odevzdáním musí uběhnout nejméně 6 měsíců. Pokud stávající vedoucí práce není již zaměstnancem UK FTVS, vedoucí katedry přidělí studentovi nového vedoucího práce.

10. Rozdíly mezi bakalářskou a diplomovou prací

Z hlediska obsahového se bakalářská práce od diplomové liší zejména u prací empiricko-teoretických kvalitou, event. rozsahem použitých metod, včetně statistického zpracování dat, velikostí výzkumného souboru apod.

Níže jsou uvedeny kvantitativní požadavky na závěrečné práce:

a) bakalářská práce

Doporučený rozsah: **40–60** stran (bez příloh)

Minimální požadovaný počet citací: **20** (z toho minimálně **3** cizojazyčné)

b) diplomová práce

Doporučený rozsah: **60–80** stran (bez příloh)

Minimální požadovaný počet citací: **40** (z toho minimálně **6** cizojazyčných)

Navazuje-li diplomová práce svým tématem na práci bakalářskou (což je vhodné a žádoucí), resp. jde-li o rozšířenou a upravenou verzi práce bakalářské, měla by být alespoň **z 50 % nová**. Diplomová práce musí v tomto případě představovat kvalitativně nový stupeň práce na tématu, jde o další stupeň poznání.

Postup při podezření na plagiát ve studentských pracích

Podezření na plagiát v rámci předmětu

Získá-li vyučující při kontrole odevzdané seminární (či jiné) práce podezření, že práce není původním dílem studenta, písemně (listině nebo elektronicky) upozorní studenta, že taková práce není pro úspěšné splnění kontroly studia předmětu přípustná.

Řešení nastalé situace mohou být různá (kupř. dle stupně / ročníku studia, zaměření předmětu, rozsahu provinění (objem opsaných pasáží, úmysl apod.), například přepracování zadané práce, příp. neúspěšné zakončení předmětu. Dále je doporučeno o každém případě sepsat protokol (ideálně doplněný o popis zjištěných nedostatků – například analýzou údajů získaných užitím systému kontroly původnosti práce). Kromě toho by měl dát vyučující děkanovi podnět k zahájení disciplinárního řízení se studentem.

Podezření na plagiát závěrečné práce

Získá-li vedoucí práce v průběhu přípravy práce podezření, že práce není původním dílem studenta, písemně (listině nebo elektronicky) upozorní studenta, že tato skutečnost může mít vliv na úspěšnou obhajobu práce, doporučí přepracování práce, příp. uvede toto své podezření i s odůvodněním do posudku a práci nedoporučí k obhajobě.

Získá-li vedoucí práce nebo oponent při psaní posudků na již odevzdanou práci podezření (např. na základě analýzy systémem kontroly původnosti práce Turnitin, či jiným dostupným systémem), že práce není původním dílem studenta, uvede toto své podezření i s odůvodněním do posudku a práci nedoporučí k obhajobě.

Je-li obhajovaná práce, která má aspoň v jednom posudku důvodné podezření, že práce není původním dílem studenta, a není-li toto podezření v průběhu obhajoby vyvráceno, práce nebude obhájena a důvod bude uveden v protokolu včetně podkladů pro toto podezření (například výstup z analýzy systémem kontroly původnosti práce).

Objeví-li se během průběhu obhajoby podezření, že práce není původním dílem studenta, a není-li toto podezření v průběhu obhajoby vyvráceno, práce by neměla být obhájena a důvod bude uveden v protokolu o průběhu obhajoby včetně podkladů pro toto podezření (například výstup z analýzy systémem kontroly původnosti práce).

Ve všech případech by měl být dán podnět k zahájení disciplinárnímu řízení se studentem.